

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY

AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

ARALIK 2018

Sayı 68

İçindekiler

Yönetici Özeti-Küresel Ekonomi	1
Yönetici Özeti-Türkiye Ekonomisi	2
Küresel Ekonomideki Gelişmeler	3
Dünya Ekonomisi	3
ABD	4
Euro Bölgesi-AB	4
Almanya	5
İngiltere	5
Japonya	6
Çin	7
Hindistan	7
Güney Kore	8
Brezilya	8
Rusya	9
İmalat PMI İncelemesi - Kasım 2018	10
Döviz Kurları İncelemesi - Kasım 2018	11
Teknoloji Gündemi	12
Türkiye'deki Güncel Ekonomik Gelişmeler	13
Büyüme-2018 Yılı III. Çeyrek	13
Enflasyon-Kasım 2018	14
Sanayi Üretim Endeksi-Ekim 2018	15
Hane Halkı İşgücü Verileri-Eylül 2018	16
Kapasite Kullanım Oranı-Kasım 2018	17
Ödemeler Dengesi-Ekim 2018	18
Güven Endeksleri ve Bütçe	19
Dış Ticaret Verileri-Ekim 2018	20
Temel Ekonomik Göstergeler Tablosu: Türkiye	21
Temel Ekonomik Göstergeler Tablosu: İzmir	22
Ülke İncelemeleri XXXVI: Filipinler Cumhuriyeti	23

**YÖNETİCİ
ÖZETİ****KÜRESEL EKONOMİ**

- Dünya ekonomisinde, mevcut riskler, yeni bir global kriz yaşanacağına dair endişeleri artırıyor. ABD ve AB başta olmak üzere gelişmiş ekonomilerde öne çıkan belirsizlikler, ticaret savaşlarının seyri ve Brexit'te uzlaşmaya varılamaması gibi riskler, 2019 ekonomisine yön verecek.
- Arjantin'de gerçekleştirilen 2018 yılı G-20 liderler zirvesinde, uluslararası ekonomik düzenin önemine ve kurallara bağlı bir küresel düzenin işlerliğine dikkat çekildi.
- G-20 görüşmeleri kapsamında ABD Başkanı Donald Trump ile Çin Devlet Başkanı Şi Cinqing, iki ülke arasında 90 gün boyunca yeni gümrük vergisi getirilmemesi konusunda uzlaşma sağladı. Ancak, uzlaşma endişelerin azalmasında yeterince etkili olamadı ve New York Borsası'nda endeksler, sert değer kayıpları yaşayarak bir yılı aşkın bir sürenin en düşük seviyelerini gördü.
- Amerikan Merkez Bankası (FED) beklentilere uygun olarak, faizleri 25 baz puan artırdı.
- AB ve Euro Bölgesi ekonomisine dair belirsizlikler yılın son aylarında hız kazandı. Paris başta olmak üzere pek çok AB kentinde ortaya çıkan protesto gösterileri, 2019'da belirsizliklerin ve gerilimlerin devam edeceğine işaret ediyor.
- 2018'de İngiltere'ye damga vuran Brexit belirsizliği, 2019'a taşınıyor. Brexit anlaşmasının İngiltere Parlamentosu'nda oylaması, yükselen muhalif görüşler ve gelen tepkiler üzerine Ocak ayına ertelendi.
- Japonya'nın, 2014 ikinci çeyrekte beri en sert daralmayı kaydettiği açıklandı. Ekonomik aktivitenin öngörülenden daha olumsuz olması ve üretimin yavaşlaması, daralmada etkili oldu.
- Ticaret savaşları, Çin piyasaları üzerinde baskı oluşturmaya devam ediyor, Yuan'ın son 10 yıldan uzun bir süredir en zayıf düzeyine gerilemesiyle birlikte, ülkedeki döviz rezervleri de dikkat çekici bir azalma eğilimine girdi.
- Hindistan, Merkez Bankası (RBI) Başkanı Urjit Patel'in istifasıyla sarsıldı. Sürpriz istifanın ardından Hindistan Rupisi ve hazine tahvilleri sert düşüşler kaydederken, uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu S&P, Merkez Bankası ile Hükümet arasındaki gerilimin artmasının makroekonomik istikrara ve kredi görünümüne zarar verebileceğini belirtti.
- Brezilya'da GSYİH'nin, 2018'in 3. çeyreğinde yıllık bazda %1,4 artışla 2017'in başından beri en yüksek büyümesini sergilemesi, siyasi belirsizliklere rağmen toparlanmanın devam ettiğine işaret etti.
- Güney Kore ekonomisi zorluklarla boğuşmaya devam ediyor. Ekonominin ivme kaybetmeye devam etmesi ve yeni istihdam yaratmakta zorlanması, 2019'un özellikle hanehalkı kesimi açısından zorlayıcı geçebileceğini gösteriyor.
- Rusya, Ukrayna ile yaşadığı gerilim yüzünden yine dünya gündeminde. Savaş çanlarının çaldığı iki ülke arasındaki ilişkiler, 2019'da da önemli bir küresel gündem maddesi olmaya devam edecek.

TÜRKİYE EKONOMİSİ

- **Büyüme Oranı;** 2018 yılının üçüncü çeyreğinde büyüme, %1,6 ile piyasa beklentilerinin altında gerçekleşirken, 2018 yılı 9 aylık dönemde %4,5 oranında kaydedildi. İmalat sanayi sektörü %0,6 oranında büyüdü.
- **Enflasyon Oranı;** Kasım ayı enflasyon oranı yıllık TÜFE'de %21,62, Yİ-ÜFE'de %38,54 oranında gerçekleşti. Bir önceki aya göre TÜFE'de %1,44 oranında ve Yİ-ÜFE'de %2,53 oranında düşüş yaşandı.
- **İşsizlik Oranı;** 2018 yılı Eylül ayı işsizlik oranı geçen yılın aynı ayına göre, 0,8 puan artışla %11,4 oranında gerçekleşirken, istihdam edilen kişi sayısı 266 bin ve işsiz sayısı 330 bin kişi arttı. Genç nüfusta işsizlik oranı %21,6 seviyesine yükseldi. Yani her 5 gençten biri işsizdir.
- **Sanayi Üretim Endeksi;** 2018 yılı Ekim ayında yıllık bazda %5,7 oranında azaldı. Kapasite Kullanımı bir önceki aya göre, 2018 yılı Kasım ayında 1,30 puan azalarak %74,1 seviyesine geriledi.
- **Dış Ticaret Açığı;** 2018 yılı Ekim ayında, geçen yılın aynı dönemine göre %93,8 oranında azalarak 456 milyon Dolar kaydedildi. İhracat %13 oranında artarak 15,7 milyar Dolara yükselirken, ithalat %23,8 oranında azalışla 16,2 milyar Dolar seviyesine geriledi.
- **Cari İşlemler Açığı;** 2018 yılı Ekim ayında piyasa beklentilerinin biraz üzerinde 2,8 milyar Dolar ile fazla verdi.
- **Bütçe;** 2018 yılı Ocak-Kasım döneminde 54,5 milyar TL açık verdi. Aynı dönemde bütçe gelirleri %20,2 oranında artarak 690,8 milyar TL, bütçe giderleri ise %24 oranında artarak 745,4 milyar TL olarak kaydedildi.
- **Güven Endeksleri;** 2018 yılı Kasım ayında, Reel Kesim Güven Endeksi 5,2 puan artarak 92,8, Tüketici Güven Endeksi, %4 artarak 59,6, Ekonomi Güven Endeksi %9,1 artarak 73,7 seviyesine ulaştı.
- **PMI ve CDS;** 2018 yılı Kasım ayında İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) 44,7 düzeyinde gerçekleşirken, CDS ise 386 değerine ulaştı.
- **Kredi Notu;** Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch, Türkiye ekonomisinin 2018 ve 2019 yılları için reel büyüme oranı tahminlerini düşürerek %3,6 ve -%1,9 olarak açıkladı. Fitch Ratings, Türkiye'nin kredi notunu "BB" ve not görünümünü "negatif" olarak teyit etti. Kredi derecelendirme kuruluşu Moody's, Türkiye ekonomisinin 2018'de büyüyeceğini fakat 2019'da %2 oranında daralacağını açıkladı.

KÜRESEL EKONOMİDEKİ GELİŞMELER

DÜNYA EKONOMİSİ

Dünya ekonomisi artan risklerle ve yeni bir global kriz yaşanacağına yönelik endişelerle 2019'u karşılamaya hazırlanıyor. Endişelerin temel kaynağını, ABD ve AB başta olmak üzere gelişmiş ekonomilerde öne çıkan belirsizlikler, ticaret savaşlarının seyri ve Brexit'te uzlaşmaya varılamaması gibi riskler oluşturuyor.

2018 yılı G-20 liderler zirvesi, Arjantin'de gerçekleştirildi. "Adil ve Sürdürülebilir Gelecek" temasıyla gerçekleştirilen zirvenin sonuç bildirgesinde genel olarak, uluslararası ekonomik düzenin önemine dikkat çekilerek kurallara bağlı bir küresel düzenin işlerliğine vurgu yapıldı. Ayrıca, Dünya Ticaret Örgütü'nün bazı fonksiyonlarının yetersiz kaldığının ve reforma ihtiyaç duyulduğunun ifade edilmesi de, zirvenin bir diğer önemli sonucu oldu.

Politik ve sosyolojik olaylar da, ekonominin üzerindeki belirsizliklerin artmasında etkili oluyor. İngiltere Brexit'le ilgili risklerle uğraşmaya devam ederken, AB ise Paris ve Brüksel gibi büyük kentlerde artan protesto gösterilerinin gerilimini yaşıyor.

ABD

ABD'de son zamanlarda gündeme gelen olumsuzluklar, ticaret savaşlarının etkisinin sanılandan daha güçlü olabileceğini ortaya koydu.

Diğer taraftan G-20 Liderler Zirvesi'ne de, ABD ve Çin arasındaki ticaret savaşlarının sonlandırılmasına yönelik görüşmeler damga vurgu. Görüşmelerin sonucunda olumlu bir gelişme olarak ABD Başkanı Donald Trump ile Çin Devlet Başkanı Şi Cinping, iki ülke arasında 90 gün boyunca yeni gümrük vergisi getirilmemesi konusunda uzlaşma sağladı.

Ancak, söz konusu uzlaşma hamlesi endişe bulutlarının tam olarak giderilmesinde etkili olmadı. New York Borsası'nda endeksler, sert değer kayıpları yaşayarak bir yılı aşkın bir sürenin en düşük seviyelerini gördü. Ticaret savaşlarının yarattığı baskılarla birlikte, küresel büyümeye yönelik endişeler ve FED'in faiz artırımı politikasının da söz konusu rekor düşüşlerde etkili olduğu düşünülüyor.

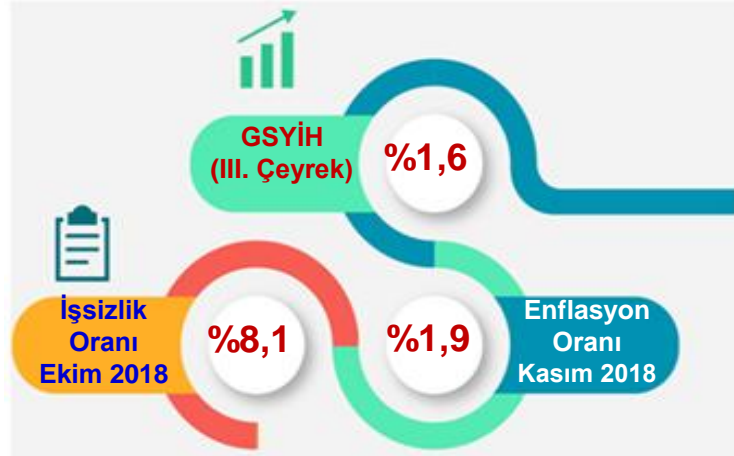
FED, 2018 yılının son toplantısında, Ekonomik aktivitenin ve ücret artışının güçlü bir görünüme sahip olduğu gerekçesiyle faiz oranını 25 baz puan arttırarak %2,25-2,50 bandına yükseltti.

Euro Bölgesi - AB

Euro Bölgesi ve AB ekonomisine dair belirsizlikler yılın son iki ayında hız kazanmaya devam etti. Euro Bölgesi'nde ekonomik güven endeksi Kasım'da ardı ardına 11. kez gerileyerek Mayıs 2017'den beri en düşük düzeye indi. Tüketici iyimserliğindeki dikkat çekici düşüşün tüm Bölgeye yayılmasıyla birlikte, İtalya'daki olumsuz mali görünüm de endeksin gerilemesinde etkili oluyor.

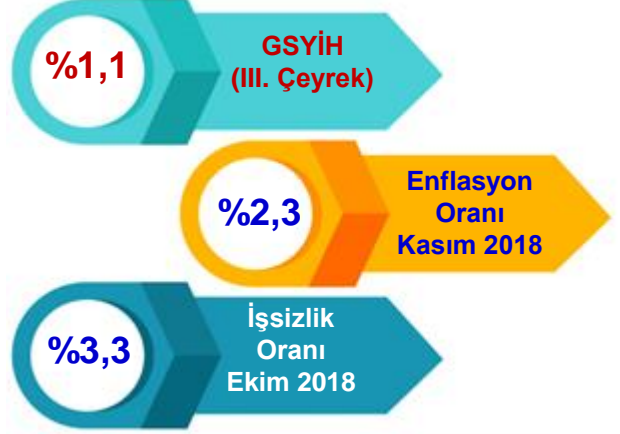
AB, diğer taraftan pek çok büyük kente yayılan protesto gösterileriyle yeni bir gerilim atmosferi altına girdi. Fransa'da akaryakıt zamlarını protesto etmek üzere başlayan olaylar, pek çok çevre ülkeye de sıçrayarak, kısa sürede bölgenin ve dünyanın en önemli gündem maddelerinden biri haline geldi. Protestoların ne yönde seyredeceği belirsizliğini korurken, 2019'da AB politikalarına yeni bir yön vereceğine kesin gözle bakılıyor.

Uzmanların analizlerine göre gelecek yılın gündemi, AB gündeminin ana maddeleri ticaret savaşlarının ve politik belirsizliklerin seyri, finansal piyasalarda yaşanan dalgalanmalar, Brexit'in sonuçları, şirketlerin borç seviyesindeki artış ve İtalya'nın mali durumu şeklinde devam edecek.

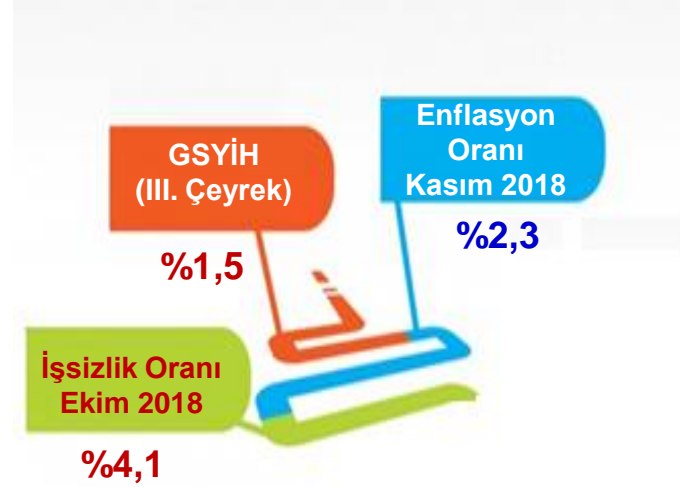
ALMANYA

Almanya'da Ekonomi Araştırma Enstitüsü (IFO) tarafından hazırlanan İş Dünyası Endeksi, Aralık ayında 101 puana geriledi. Ülkedeki sanayi ve ticaretin gidişatına ilişkin önemli göstergelerden biri olarak kabul edilen endekste gerileme, 2019'un özellikle ilk aylarında iş dünyasında olumsuzluğun baskın gelebileceğine işaret ediyor. Aynı dönemde, IFO Beklentiler Endeksi'nin de gerilemiş olması, üretim planlarında azalmaya gidilmesine devam edebileceğine gösteriyor.

Almanya'da bir diğer olumsuz haber de bankacılık sektöründen geldi. Ülkenin en büyük pazar payına sahip bankası Deutsche Bank'ın genel merkezine Frankfurt Savcılığı tarafından kara para aklama şüphesiyle düzenlenen baskın, Banka hisselerinin yaklaşık %56 değer kaybetmesine sebep oldu. Bununla birlikte, piyasalardaki dalgalanmalar diğer bankaların mali durumuna ilişkin de endişe yaratıyor.

İNGİLTERE

İngiltere'ye 2018'de damga vuran Brexit konusunda hala bir netlik elde edilememiş olması, 2019'un da benzer eğilimde geçeceğinin habercisi görünüyor. Brexit anlaşmasının İngiltere Parlamentosu'nda oylaması, yükselen muhalif görüşler ve gelen tepkiler üzerine ertelenmek zorunda kalındı. Gelinen son nokta itibariyle, İngiltere Başbakanı Theresa May, İngiltere Parlamentosu'ndaki Brexit anlaşması oylamasının 14 Ocak haftasında yapılacağını açıkladı. Bununla birlikte, parti liderliğini devam ettirip ettirmeyeceğine yönelik yapılan oylamada, Theresa May partisinin 3'te 2'sinin güvenoyunu almayı başardı.

İngiltere'de süregelen siyasi ve ekonomik belirsizlikler, hisse senetleri değerlerinin de gerilemesine sebep oldu. Konuyu değerlendiren Morgan Stanley, İngiltere hisseleri için alım zamanının başlayabileceğini ifade etti. Bu bağlamda, 2019'da küresel yatırımcılar açısından İngiliz hisseleri dikkat çekici bir konuma erişebilir.

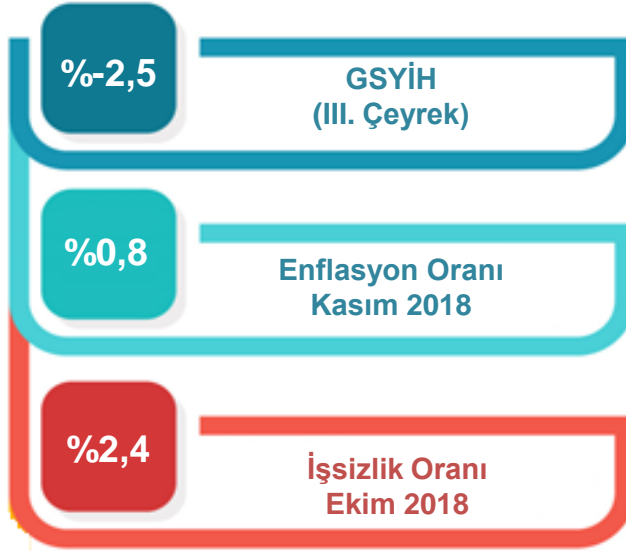
JAPONYA

Japonya'da 2018 üçüncü çeyrek büyüme verisi, %-1,2 seviyesinden %-2,5'e revize edildi. Böylece ülkenin 2014 ikinci çeyrekte beri en sert daralmayı kaydettiği anlaşılıyor. Bu yüksek düzeydeki revizyonda ise ekonomik aktivitenin öngörülenden daha olumsuz olması ve üretimin yavaşlaması etkili oldu.

Bu bağlamda, Japonya'daki 2019 yılı ekonomik aktivitesinin beklentilerin altında kalabileceği öngörülmüyor. Bu durum, küresel ekonomik büyümeyi riske eden bir diğer etken de olabilir.

Japonya Merkez Bankası (BOJ), planlı işlemlerdeki 5-10 yıl vadeli hazine tahvili alımlarını Haziran ayından bu yana ilk kez azalttı. Buna göre Banka, vadesi 5 ile 10 yıl arasındaki tahvillerde alımlarını 20 milyar Yen azalttı. 10-25 yıl vadeli tahvillerde ise değişikliğe gidilmedi.

➤ Ülkelerin çeyrekler itibarıyla verilen büyüme oranları, bir önceki yılın aynı dönemine göre baz alınmıştır.

GELİŞMEKTE OLAN EKONOMİLER

ÇİN

Çin'in ABD'yle yaşadığı ticaret gerginliğine ilişkin endişeler, kur ve hisse senetleri üzerinde baskı oluşturmaya devam ediyor, Yuan'ın son 10 yıldan uzun bir süredir en zayıf düzeyine gerilemesiyle birlikte, ülkedeki döviz rezervleri de dikkat çekici bir azalma eğiliminde görünüyor. Azalan rezervlerin etkisiyle, Çin'in elindeki ABD hazine tahvili miktarı yaklaşık 1,5 yılın en düşük düzeyine geriledi.

Çin'de gündem oluşturan bir diğer önemli olay da, ülkenin en büyük teknoloji şirketlerinden biri olan Huawei'nin küresel finans direktörünün ABD'nin İran'a yönelik yaptırımlarını ihlal etme suçlamasıyla tutuklanması oldu. Huawei'nin kurucusunun kızı olan ve aynı zamanda şirketinin başkan yardımcılarında da biri olan Meng Wanzhou'nun tutuklanması, pek çok uzman tarafından ABD-Çin arasında yeni bir gerilim tehdidi olarak değerlendirildi. Söz konusu gerilimin yatırımcı algısını olumsuz etkilemesi sonucu Çin hisse senetleri, son 1 yılın en sert kayıplarını yaşadı.

Kaydedilen gelişmeler itibarıyla, ABD-Çin gerginliğinin 2019'da sadece ticaret kısıtlamaları bazında değil, farklı etkenler odağında da devam edeceği anlaşılıyor.

HİNDİSTAN

Hindistan'da ülke ve ekonomi gündemine Merkez Bankası (RBI) Başkanı Urjit Patel'in istifası damga vurdu. Sürpriz istifa kararında Patel'in Başbakan Narendra Modi Hükümeti ile yaşadığı görüş ayrılığının etkili olduğu tahmin ediliyor. İstifanın ardından Hindistan Rupisi ve hazine tahvilleri sert düşüşler kaydetti. Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu S&P, Hindistan'daki durumla ilgili değerlendirmede bulunarak, Merkez Bankası ile Hükümet arasındaki gerilimin artmasının makroekonomik istikrara ve kredi görünümüne zarar verebileceğini açıkladı.

Bölgesel ve küresel ekonomiye dair artan riskler, Asya'nın iki büyük ekonomisi olan Hindistan ve Japonya arasındaki işbirliğini güçlendiriyor. Hindistan Başbakanı Modi tarafından Japonya'ya gerçekleştirilen son ziyarette, iki ülke arasındaki işbirliğini güçlendirecek 6 farklı anlaşma imzalanması dikkat çekti. Bu açıdan, 2019'da Asya'daki güç dengelerinde yeni dinamiklerin ortaya çıkması söz konusu olabilir.

GÜNEY KORE

Güney Kore Finans Bakanı, ekonominin ivme kaybetmeye devam ettiğini, yeni istihdam yaratmakta zorlanıldığını ve 2019'un özellikle hanehalkı kesimi açısından zorlayıcı geçebileceği açıklamasında bulundu. Ekonomideki gelişmelere dair değerlendirmelerde bulunan Güney Kore Ekonomi ve Ticaret Enstitüsü de mevcut olumsuzlukları gerekçe göstererek 2019'a ilişkin büyüme tahminini %3'den %2,7'e revize etti. Enstitünün açıklamalarına göre zayıflayan ihracat ve iç talep, büyümenin frenlenmesine sebep olacak.

Güney Kore, Kuzey Kore ile ilişkileri iyileştirmeye yönelik 2018'de atılan adımlara rağmen, bölgesel savunmayı ve güvenliği güçlendirmeye yönelik yeni girişimlerde bulunmaya devam ediyor. Bu kapsamda, son atılan adım, KOBİ niteliğindeki yerli savunma şirketlerinin güçlendirilmesi amacıyla finansal açıdan yeni teşviklerle destekleneceklerinin duyurulması oldu. Söz konusu teşviklerle, Güney Kore'nin 2019'da yeni askeri teknolojiler geliştirmesi söz konusu olabilir.

BREZİLYA

Brezilya'da GSYİH, 2018'in 3. çeyreğinde yıllık bazda %1,4 artış kaydederek, 2017'in başından beri en yüksek büyümesini sergiledi. Ülkedeki resesyona geçen dönemlerin ardından iyileşmeye işaret eden söz konusu veri, aynı zamanda Başkanlık seçimleri gibi siyasi belirsizliklere rağmen ekonominin toparlanma eğilimini kaybetmediğini gösteriyor. Yeni göreve gelen Başkanın uygulayacağı politikaların içeriği ve etkileri ise 2019'da ortaya çıkacak.

Ancak, olumlu gelen veriye karşın 2019'a ilişkin belirsizlikler de önemini koruyor. Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Fitch Ratings, Brezilya'daki ve Meksika'daki yönetim değişikliğinin 2019'da kendi ülke görünümünde olduğu kadar Latin Amerika'nın ekonomik görünümünde de olumsuzlara sebep olabileceği konusunda uyarıda bulundu. Bu bağlamda, gelecek yıl bölge ekonomisindeki finansman koşullarında sıkılaşmalar yaşanabilir.

RUSYA

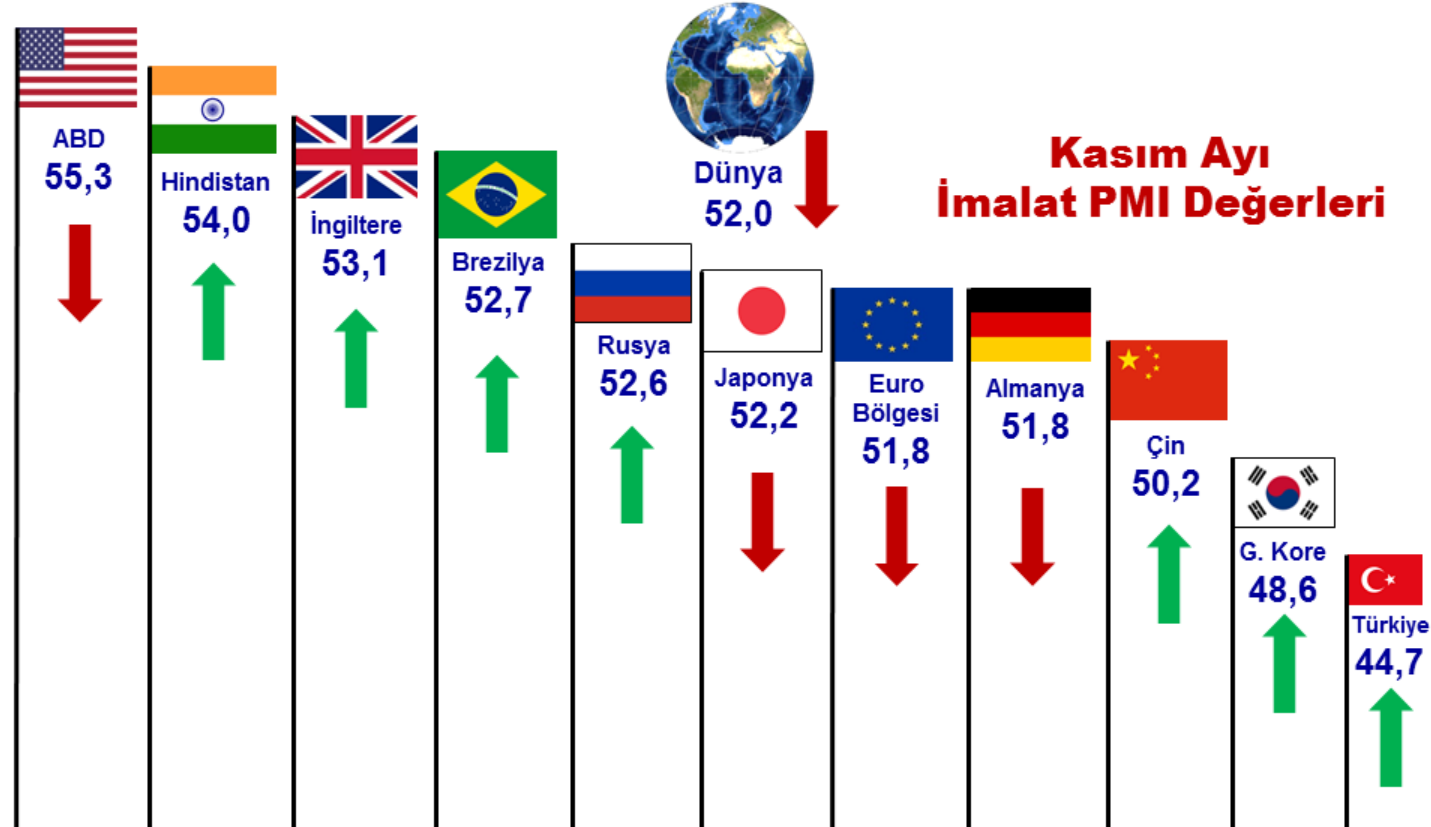
Rusya yine Ukrayna gerilimiyle dünya gündemine oturdu. Son dönemlerde nispeten durgun bir seyir içinde olan iki ülke arasındaki gerilim, Azak denizinde ortaya çıkan gemi kriziyle yeniden alevlendi. Savaş çanlarının çaldığı iki ülke arasındaki ilişkiler, 2019'da da önemli bir küresel gündem maddesi olmaya devam edecek. Gerilimin ateşinin söndürülememesi halinde, Batılı ülkeler tarafından Rusya'ya yönelik yeni ekonomik yaptırımların uygulanması söz konusu olabilir.

Rusya Merkez Bankası, beklenmedik bir şekilde faizlerde yine artırıma gitti. Politika faiz oranını 0,25 baz puanla 7,75'e yükselten Banka, artırıma gerekçe olarak yükselen enflasyonist baskıyı gösterdi. 2019'la birlikte yükselecek KDV oranlarının enflasyonist baskıyı daha da güçlendireceğini açıklayan Merkez Bankası, ekonomik büyümenin de %1,2-1,7 bandında sınırlı kalacağı öngörüsünde bulundu.

%1,5**GSYİH
(III. Çeyrek)****%3,8****Enflasyon Oranı
Kasım 2018****%4,8****İşsizlik Oranı
Kasım 2018**

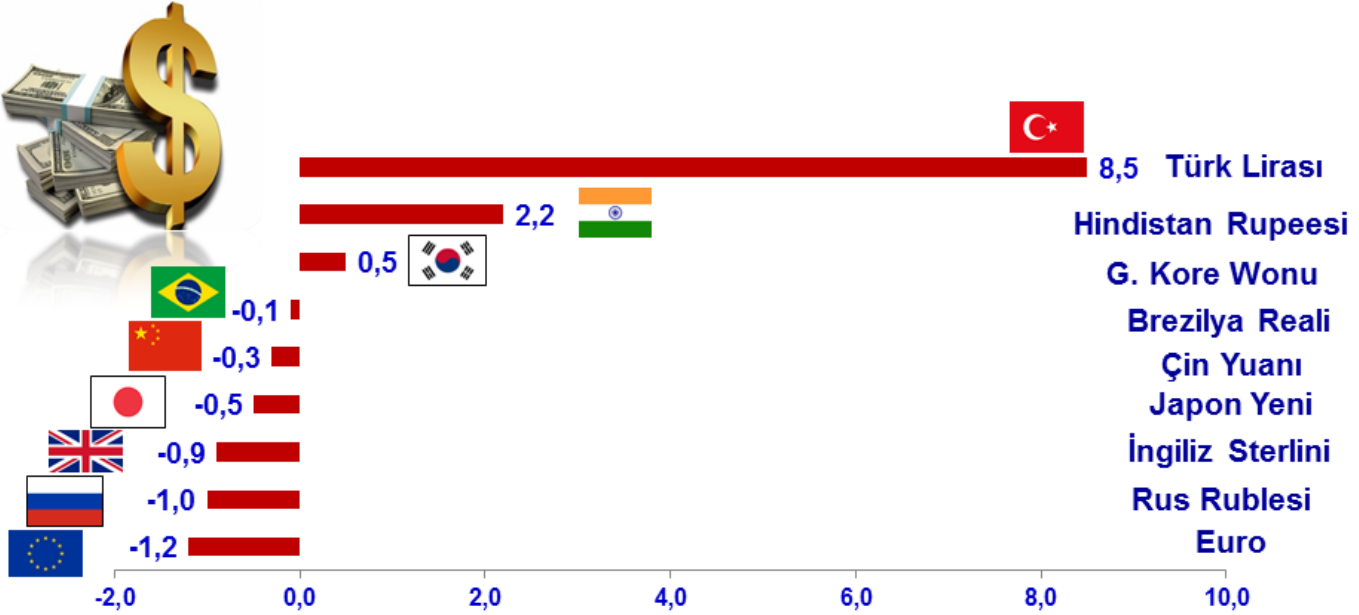
İMALAT PMI İNCELEMESİ (KASIM 2018)

- Kasım ayında imalat PMI endeksi, pek çok gelişmiş ekonomide gerileme eğilimine girdi. İtalya'da son 47, Almanya'da son 31, Fransa'da ise son 26 ayın en düşük değerleri kaydedildi.
- İngiltere'nin imalat PMI endeksi, bir önceki ay kaydedilen son 27 ayın en düşük değerinin ardından, yükseliş eğilimine girdi.
- Gelişmekte olan ülkelerin imalat PMI endeksi de Kasım ayında yükseliş kaydetti.

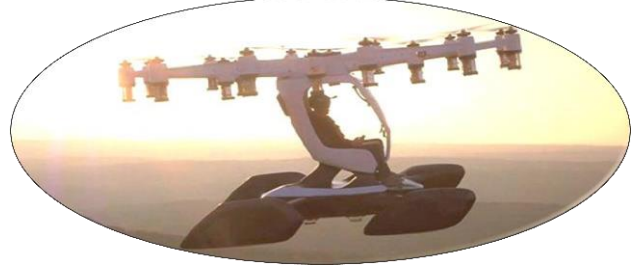
DÖVİZ KURLARI İNCELEMESİ (KASIM 2018)

- Siyasi gerginliklerin genel anlamda yumuşaması ve ABD ekonomisine dair endişeler, Kasım ayında Dolar'ın özellikle gelişmekte olan ülkelerin para birimleri karşısındaki değer kaybını güçlendirdi.
- Bununla birlikte, pek çok gelişmiş ülke para birimine karşı Dolar'ın değer kazanmaya devam ettiği gözlemlendi.

TEKNOLOJİ GÜNDEMİ

- LIFT Aircraft şirketi, uçan kişisel hava aracı drone helikopteri Hexa'yı halkın hizmetine sunmaya hazırlanıyor. Drone helikopterler, yakın gelecekte uçan araba teknolojilerinin yaygınlaşmasını da sağlayabilir.
- Zürih Üniversitesi'ndeki bir grup araştırmacı, şekil değiştirme özelliğine sahip ve her türlü dar alana rahatlıkla girebilen drone geliştirdiler. Söz konusu dronelar, insanların ulaşamadığı dar ve küçük yerlere rahatlıkla ulaşarak; deprem, yangın ve doğada kaybolma gibi durumlarda, afetin gerçekleştiği yerdeki insanları bulmayı kolaylaştıracak.
- Drone teknolojisi Türkiye'de de yeniliklere imza atıyor. Turkcell tarafından geliştirilen ve yakın zamanda tanıtımı yapılan Dronecell baz istasyonları, istenildiği anda yerden havalanıp, ses ve veri hizmeti sağlayacak. Dronecell özellikle deprem, sel, heyelan gibi doğal afetlerde ve acil durumlarda arama kurtarma ekiplerine iletişim desteği sunmak gibi faydalı hizmetlerde kullanılacak.

- Amazon 3D internet teknolojisi üzerinde çalışıyor. Söz konusu teknoloji ile üç boyutlu görüntünün elde edilmesinde, yükseklik ve derinliğin öne çıkacağı bir sistem kurulacak ve internet dünyasına artırılmış gerçekliği çok daha fazla olan uygulamalar hakim olacak.
- ABD'li uzay mekiği ve roket üreticisi SpaceX, Uluslararası Uzay İstasyonu'na ilk kez askeri navigasyon uydusu taşıyan bir roket gönderdiğini açıkladı. Yaklaşık 500 milyon Dolar değerindeki askeri uydu, ABD'nin Uluslararası Uzay İstasyonu'na ulusal güvenlik alanında gönderdiği ilk uydu olma özelliğine sahip.
- Windows, 2019 yılında yüz tanıma özelliği sunan Surface Webcam hizmetini uygulamaya koyacağını açıkladı. Böylece, Windows 10 kullanan bilgisayarlara da yüz tanıma özelliği gelmiş olacak ve yakın gelecekte şifrelendirmeye bağlı güvenlik altyapıları, yüz tarama uygulamaları kullanılabilir.
- Microsoft, Parkinson hastalarının yaşadığı rahatsızlıkları azaltan bir cihaz teknolojisi geliştirdiğini açıkladı. Giyilebilir teknolojiler alanında sınıflandırılan ve akıllı saat tasarımına sahip cihaz, özel sensörler aracılığıyla uzuvlarda istemsiz hareketi azaltacak. Cihaz bu özelliğiyle, Parkinson hastalarının hem kriz anlarını hem de normal zamanlarını dengeleyecek.
- Robot teknolojileri çığır açıcı yeniliklere imza atmaya devam ediyor. Bu kapsamda, güncel olarak geliştirilen Unite BT Robotları, yapay zeka ve öğrenme modülleriyle desteklenerek, sesli veya yazılı olarak kullanıcı taleplerini algılayabilir hale geldi. Söz konusu teknoloji, robotların artık insanlarla konuşarak veya metin tabanlı sohbetle iletişim kurabilmelerini sağlıyor.

BÜYÜME

2018/III

TÜRKİYE'DEKİ GÜNCEL EKONOMİK GELİŞMELER

	Cari fiyatlarla GSYH (Milyon TL)	GSYH (Zincirlen. hacim endeks, 2009=100)	Zincirlenmiş hacim endeksi ve değişim oranları		Yerleşik hanehalkının in ve hanehalkına hizmeteden kar amacı olmayan kuruluşların tüketimi (%)	Devletin Nihai Tüketim Harcama ları (%)	Gayri Safi Sabit Sermaye Oluşumu (%)	Mal ve Hizmet İhracatı (%)	(Eksi) Mal ve Hizmet İthalatı (%)
			Gelişme Hızı (%)	İmalat Sanayi Gelişme Hızı (%)					
2017/I	649.272	147,5	5,3	5,6	4,5	9,0	3,9	10,0	0,9
2017/II	734.426	164,0	5,3	5,9	3,1	-1,8	7,7	11,0	2,2
2017/III	831.879	180,4	11,5	16,8	10,3	7,6	12,8	17,7	15,0
2017/IV	890.960	186,1	7,3	8,8	6,3	5,9	6,6	9,2	22,8
2017/YILLIK	3.106.537	169,5	7,4	9,1	6,1	5,0	7,8	11,9	10,3
2018/I	787.355	158,2	7,2	8,7	9,1	3,5	7,9	0,7	15,4
2018/II	884.490	172,7	5,3	4,5	6,4	7,8	4,2	4,2	0,2
2018/III	1.013.453	183,2	1,6	0,6	1,1	7,5	-3,8	13,6	-16,7

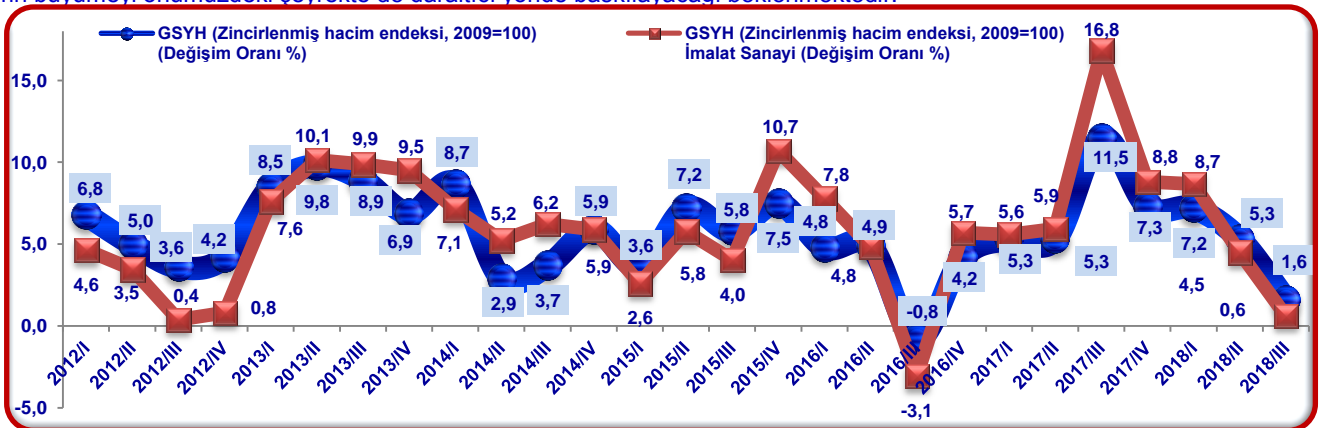
Büyüme oranı; 2018 yılının üçüncü çeyreğinde büyüme, %1,6 ile piyasa beklentilerinin altında gerçekleşti. Net ihracat ve stoklardaki değişimler büyüme üzerinde etkin rol oynadı. 2018 yılı 9 aylık dönemde ise, %4,5 olarak kaydedildi.

2018 yılı üçüncü çeyrekte büyümeye kamu tüketim harcamaları 0,9 puan, özel tüketim harcamaları 0,7 puan katkı sağladı. Bu bağlamda büyüme üzerinde kamu tüketim harcamaları ve hizmetler sektöründen turizmdeki hareketlilik pozitif etki yarattı. Dayanaksız tüketim malları ve hizmet harcamaları öne çıkarken, dayanıklı tüketim malları ivme kaybetti.

2018 yılı üçüncü çeyrekte yatırım harcamaları zayıfladı. Makine ve teçhizat yatırımları -%8,5 oranında ve inşaat yatırımları -%1,8 oranında azalarak büyümeyi daraltıcı yönde etkiledi.

İnşaat sektörü, 2018 yılı üçüncü çeyrekte -%5,3 azalarak 2015 yılından bu yana ilk defa daraldı. Hizmetler sektörü ivme kaybederek %4,5, oranında gerçekleşirken, sanayi sektörü %0,3 ile büyümeye sınırlı bir katkı sağladı. İmalat sanayi %0,6 oranında çok zayıf bir büyüme sergiledi. Bir önceki çeyrekte daralan tarım sektörü üçüncü çeyrekte %1,0 oranında büyüdü.

Bu çeyrekteki durum, inşaat sektörü ve tüketim harcamalarının büyümeyi desteklemekte yetersiz kaldığını açıkça göstermektedir. Yüksek kredi faizleri ve belirsizliklerin yavaşlattığı iç talep ile döviz kurlarındaki gelişmelerin etkilediği dış talebin büyüme üzerinde önemli rol oynamaya devam edeceği öngörülmektedir. Özel tüketim ve yatırım harcamalarındaki aşağı yönlü seyirin büyümeyi önümüzdeki çeyrekte de daraltıcı yönde baskılayacağı beklenmektedir.

ENFLASYON

KASIM 2018

Enflasyon oranı; 2018 yılı

Kasım ayı enflasyon oranı; yıllık TÜFE'de %21,62, Yİ-ÜFE'de %38,54 oranında gerçekleşti. Bir önceki aya göre TÜFE'de %1,44 oranında ve Yİ-ÜFE'de %2,53 oranında düşüş yaşandı.

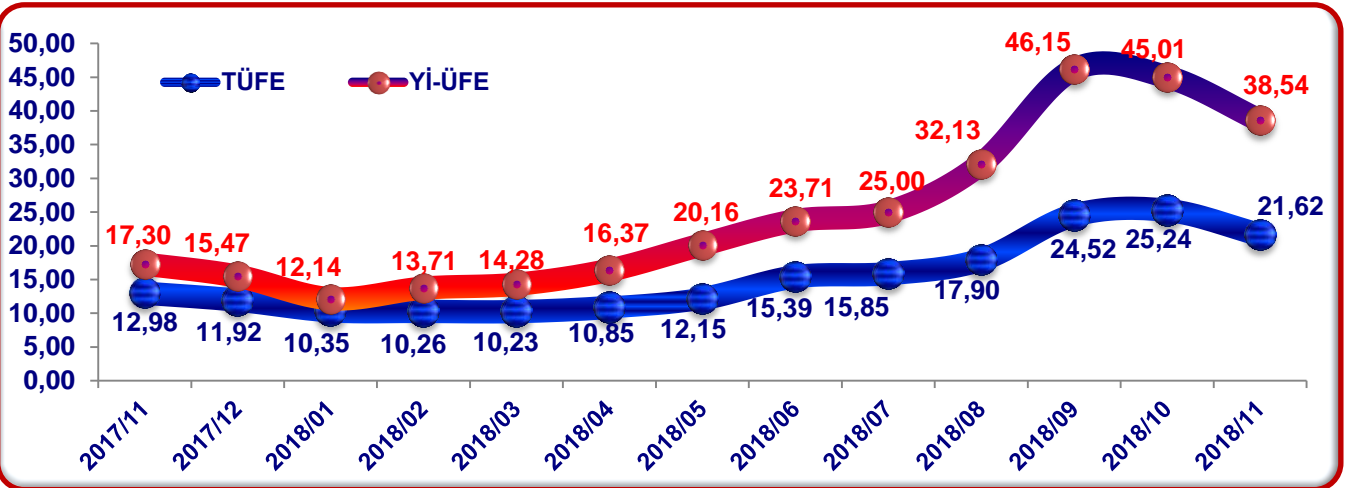
	TÜFE		Yİ-ÜFE		YD-ÜFE	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Yıllık (%)	12,98	21,62	17,30	38,54	26,01	35,21
Yıllık Ort. (%)	10,87	15,63	15,38	25,52	23,38	34,68
Aylık (%)	1,49	-1,44	2,02	-2,53	5,22	-8,44

Kaynak: TÜİK

Yıllık en yüksek artış TÜFE'de %32,73 ile ev eşyası grubunda gerçekleşti. Ayrıca TÜFE'de bir önceki yılın aynı ayına göre; çeşitli mal ve hizmetler %27,87, gıda ve alkolsüz içecekler %25,66, konut %24,76 ve eğlence ve kültür %21,18 ile en çok artışın olduğu diğer gruplar olarak dikkat çekti.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayırmda; İzmir'de TÜFE, bir önceki yılın aynı ayı için %21,84 ve on iki aylık ortalamalara göre %16,23 oranında artış gösterdi.

Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında bir önceki aya göre; sanayinin dört sektöründen madencilik ve taşocakçılığı sektörü %1,80 oranında ve imalat sanayi sektörü %3,09 oranında azalırken, su sektörü %1,25 ve elektrik ve gaz sektörü %2,35 oranında arttı. 2018 yılı Kasım ayında, yıllık bazda imalat sanayi %34,97 artarken, Ekim 2013'ten bu yana son üç aydır tekrar genel artışın altına düştü. **Yıllık Değişim Oranları (%)**

SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

EKİM 2018

Arındırılmamış Sanayi Üretim

Endeksi; bir önceki yılın aynı ayına

göre yıllık bazda 2018 yılı Ekim ayında %4,1 oranında, takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi %5,7 oranında azaldı.

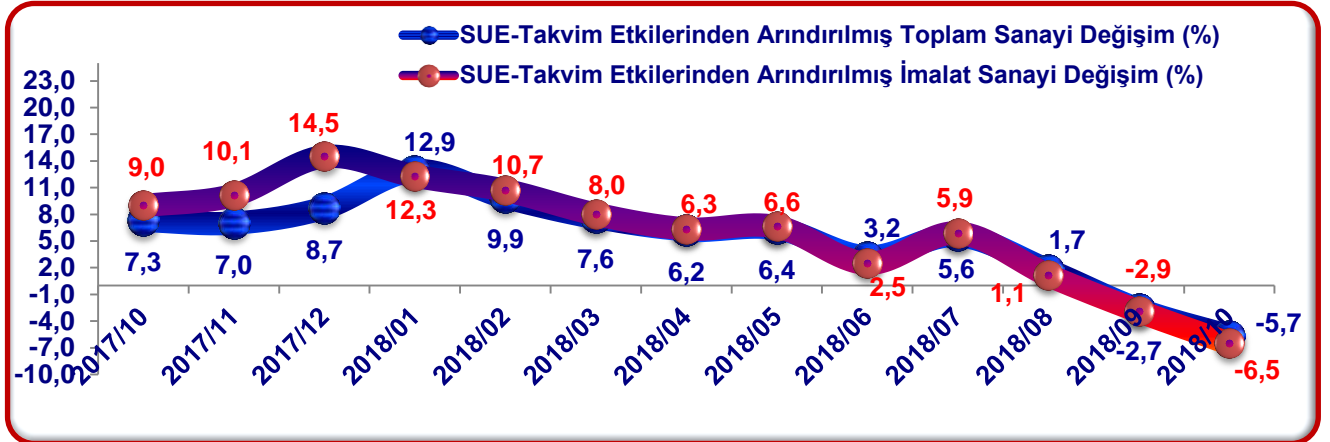
	Arındırılmamış		Takvim etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve takvim etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim Yıllık (%)	Endeks	Değişim Yıllık (%)	Endeks	Değişim Yıllık (%)
Toplam Sanayi	120,5	-4,1	116,3	-5,7	111,0	-1,9
Madencilik ve taşocakçılığı	130,0	6,0	126,6	6,1	116,7	-1,3
İmalat Sanayi	121,1	-4,8	116,5	-6,5	110,4	-2,0
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim Ürt. ve Dağıtım	109,0	-1,2	108,1	-1,2	114,6	-1,2

Kaynak: TÜİK

Takvim etkisinden arındırılmış verilerle sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; 2018 yılı Ekim ayında bir önceki yılın aynı ayına göre, madencilik ve taşocakçılığı sektörü %6,1 oranında artarken, imalat sanayi sektörü %6,5 oranında ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü %1,2 oranında azaldı.

Ana sanayi gruplarından 2018 yılı Ekim ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en fazla azalış; %3,8 ile ara malında gerçekleşti.

İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; aynı dönemde en fazla azalış ise, %12,9 diğer imalatlarda gerçekleşti. Bu azalışı %10,0 ile kağıt ve kağıt ürünleri imalatı, %8,4 ile motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı ve %6,6 ile ağaç, ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) izledi. En fazla artış; %28,1 ile diğer ulaşım araçlarının imalatında gerçekleşti. Ardından %6,2 ile bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı, %5,5 kayıtlı medyanın basılması imalatı ve %2,3 mobilya imalatı geldi.

HANE HALKI İŞGÜCÜ VERİLERİ EYLÜL 2018

TOPLAM

2017

2018

İşsizlik oranı, 15 ve üstü yaş grubunda; 2018 yılı Eylül ayı işsizlik oranı geçen yılın aynı ayına göre 0,8 puan artışla %11,4 oranında gerçekleşirken, istihdam edilen kişi sayısı 266 bin ve işsiz sayısı 330 bin kişi arttı. İşsizlik oranı; erkeklerde %9,7 kadınlarda %15,0 oranında kaydedildi.

	2017	2018
15 yaş ve daha yukarı yaştakiler		
Nüfus (Bin kişi)	60.076	60.788
İşgücü (Bin kişi)	32.215	32.813
İstihdam (Bin kişi)	28.797	29.063
Tarım	5.854	5.590
Tarım dışı	22.943	23.474
İşsiz (Bin kişi)	3.419	3.749
İşgücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	27.861	27.975
İşgücüne katılma oranı (%)	53,6	54,0
İstihdam oranı (%)	47,9	47,8
İşsizlik oranı (%)	10,6	11,4
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	12,8	13,5
15-64 yaş grubu		
İşgücüne katılma oranı (%)	58,9	59,4
İstihdam oranı (%)	52,5	52,4
İşsizlik oranı (%)	10,8	11,7
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	12,9	13,6
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı (%)	20,0	21,6
Ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı (%)*	26,1	27,4

Kaynak: TÜİK- Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri

*Çalışmayan, eğitim (örgün ve yaygın) görmeyen gençlerin, toplam genç nüfus içindeki oranıdır.

Tarım dışı işsizlik oranı %13,5, işsiz sayısı 3 milyon 749 bin kişi oldu. Genç nüfusta işsizlik oranı %21,6 seviyesine yükseldi. Yani her 5 gençten biri işsizdir.

2018 yılı Eylül ayında istihdam edilenlerin %19,2'si tarım, %19,6'sı sanayi, %6,9'u inşaat ve %54,3'ü hizmetler sektöründe gerçekleşti. Bir önceki yılın aynı ayına göre, en fazla istihdam kaybı tarım ve inşaat sektörlerinde yaşandı.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

Eylül 2018	İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)				TOPLAM
	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	
Erkek	4.385	3.014	1.929	10.621	19.949
Kadın	1.314	2.576	75	5.149	9.114
Toplam	5.698	5.590	2.005	15.771	29.063

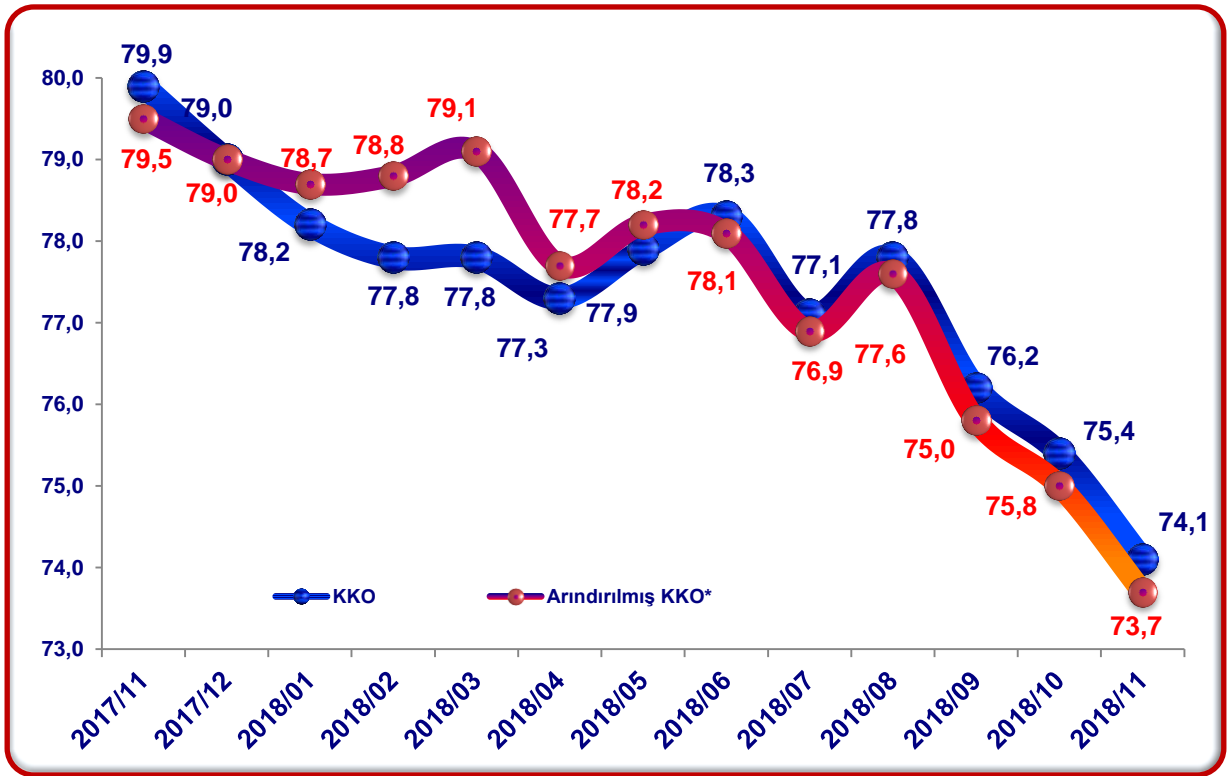
Kaynak: TÜİK

KAPASİTE KULLANIM ORANI

Kasım 2018

Kapasite kullanımı, 2018 yılı Kasım ayında Kapasite Kullanımı bir önceki aya göre 1,30 puan azalarak %74,1 ile 2015 yılı Mart ayından bu yana en düşük seviyede gerçekleşti.

Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı %87, motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı %84,40, ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) %82,02 ve diğer ulaşım araçlarının imalatı %81,87 ile 2018 yılı Kasım ayını en yüksek kapasite ile kapatan sektörler oldu.

Kaynak: TCMB

ÖDEMELER DENGESİ EKİM 2018

	Ekim		Ocak-Ekim		Değişim Oranı (%)
	2017	2018	2017	2018	
CARİ İŞLEMLER HESABI	-3.837	2.770	-35.129	-27.174	-39.403
SERMAYE HESABI	-1	3	17	60	60
FİNANS HESABI	-720	3.128	-35.201	-8.672	-20.152
Doğrudan Yatırımlar (net)	-1.483	-699	-7.418	-6.032	-6.835
Portföy Yatırımlar (net)	-1.621	-491	-25.299	3.203	4.026
Diğer Yatırımlar (net)	-2.599	2.605	-6.998	9.330	10.551
Rezerv Varlıklar (net)	4.983	1.713	4.514	-15.173	-27.894
Net Hata ve Noksan	3.118	355	-89	18.442	19.191

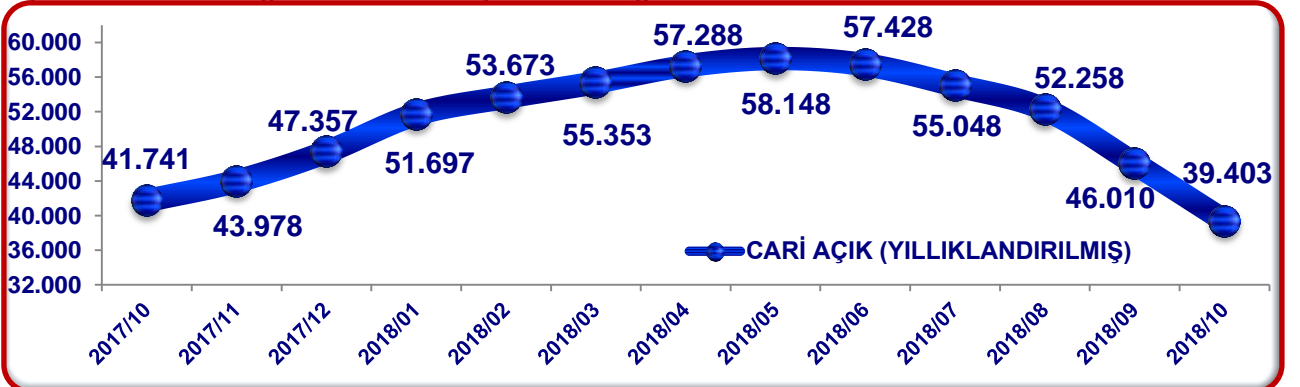
Cari işlemler açığı; 2018 yılı Ekim ayında geçen yılın aynı ayına göre, dış ticaret dengesinin fazla vermesi ve net turizm gelirlerindeki toparlanmanın da etkisiyle piyasa beklentilerinin biraz üzerinde 2,8 milyar Dolar ile fazla verdi. 2018 yılı Ocak-Ekim döneminde geçen yılın aynı dönemine göre %22,7 azalarak, 27,2 milyar Dolar kaydedildi. Enerji ve altın hariç cari işlemler dengesi geçen yılın Ekim ayında 466 milyon Dolar açık verirken, bu yıl Ekim ayında 6,2 milyar Dolar fazla verdi. Cari açık, 12 aylık kümülatifte ise, 2018 yılı Ekim ayında geçen yılın aynı ayına göre %5,6 oranında azalarak, 39,4 milyar Dolar ile 2017 yılı Ağustos ayından bu yana en düşük seviyede gerçekleşti.

2018 yılı Ekim ayında da gayrimenkul yatırımlarının ağırlık gösterdiği doğrudan yatırımlarda, 699 milyon Dolar sermaye girişi kaydedildi. Diğer yatırımlarda 2,6 milyar Dolar ile zayıflayan bir sermaye çıkışı yaşandı.

Portföy yatırımları 8 aydır devam eden sermaye çıkışının ardından 2018 yılı Ekim ayında 491 milyon Dolar ile sermaye girişi yaşandı. 2018 yılı Ocak-Ekim döneminde ise, 3,2 milyar Dolar sermaye çıkışı yaşandı.

Rezerv varlıklar 2018 yılı Ekim ayında 1,7 milyar Dolar artarken, Ocak-Ekim döneminde 15,2 milyar Dolar azaldı. Bu ay net hata ve noksan kaleminde 355 milyon Dolar ile sınırlı bir sermaye girişi yaşanırken, 9 aylık dönemde 18,4 milyar Dolar arttı.

İthalattaki daralma cari denge üzerinde pozitif etki yarattı. Önümüzdeki dönemde de bu daralmanın devam etmesiyle birlikte cari dengenin fazla vermeyi sürdüreceği beklenmektedir.

GÜVEN ENDEKSLERİ VE BÜTÇE

Reel Kesim Güven Endeksi; 2018 yılı Kasım ayında 5,2 puan artarak 92,8 ile son 7 aylık düşüşün ardından yükselişe geçti.

Tüketici Güven Endeksi, 2018 yılı Kasım ayında %4 artarak 59,6 ile son 3 aydır aşağı yönlü seyrini yukarıya çevirdi.

Ekonomi Güven Endeksi; tüketici güven endeksi ve mevsim etkilerinden arındırılmış reel kesim (imalat sanayi), hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörleri güven endekslerinin alt endekslerinin ağırlıklandırılarak birleştirilmesi ile oluşturulmakta olup, 2018 yılı Kasım ayında %9,1 artarak 73,7 ile son 3 ayın ardından artış gösterdi.

	REEL KESİM	TÜKETİCİ	EKONOMİ
	GÜVEN ENDEKSİ	GÜVEN ENDEKSİ	GÜVEN ENDEKSİ
2017			
Kasım	106,3	65,2	97,9
Aralık	103,3	65,1	95,0
2017 Yıllık	108,0	68,6	98,2
2018			
Ocak	108,3	72,3	104,9
Şubat	110,8	72,3	103,0
Mart	111,9	71,3	100,2
Nisan	111,2	71,9	98,3
Mayıs	109,9	69,9	93,5
Haziran	104,6	70,3	90,4
Temmuz	102,7	73,1	92,2
Ağustos	96,4	68,3	83,9
Eylül	89,6	59,3	71,0
Ekim	87,6	57,3	67,5
Kasım	92,8	59,6	73,7

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

Bütçe; 2017 yılı Ocak-Kasım döneminde 26,5 milyar TL, 2018 yılı Ocak-Kasım döneminde 54,5 milyar TL açık verdi. Aynı dönemde bütçe gelirleri %20,2 oranında artarak 690,8 milyar TL, bütçe giderleri ise %24 oranında artarak 745,4 milyar TL olarak kaydedildi.

2018 yılı Ocak-Kasım döneminde vergi gelirleri; bir önceki yılın aynı ayına göre %17,7 oranında artarak 575,8 milyar TL seviyesine ulaştı. Faiz hariç giderler %23,4 oranında artarak 673,5 milyar TL olarak gerçekleşti. 2017 yılı Ocak-Kasım döneminde 28,8 milyar TL faiz dışı fazla verilmişken, bu yılın aynı döneminde 17,3 milyar TL faiz dışı fazla verildi.

	Ocak-Kasım (Milyon TL)		Değişim Oranı (%)
	2017	2018	
Bütçe Giderleri	601.080	745.361	24,0
Faiz Hariç Giderler	545.801	673.481	23,4
Faiz Giderleri	55.279	71.880	30,0
Bütçe Gelirleri	574.597	690.818	20,2
Vergi Gelirleri	489.281	575.785	17,7
Bütçe Dengesi	-26.484	-54.544	-106,0
Faiz Dışı Denge	28.706	17.336	-39,8

Kaynak: TCMB

DIŞ TİCARET VERİLERİ EKİM 2018

2018 yılı Ekim ayında ihracat, 2017 yılı aynı dönemine göre, %13 oranında artarak 15,7 milyar Dolara yükselirken; ithalat da %23,8 oranında azalışla 16,2 milyar Dolar seviyesine geriledi.

Diş ticaret açığı 2018 yılı Ekim ayında, geçen yılın aynı dönemine göre %93,8 oranında azalarak 456 milyon Dolar kaydedildi. 2017 yılı Ekim ayında %49,4 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2018 yılı Ekim ayında %49,8 AB'ye yapılan ihracat 7,8 milyar Dolar gerçekleşti.

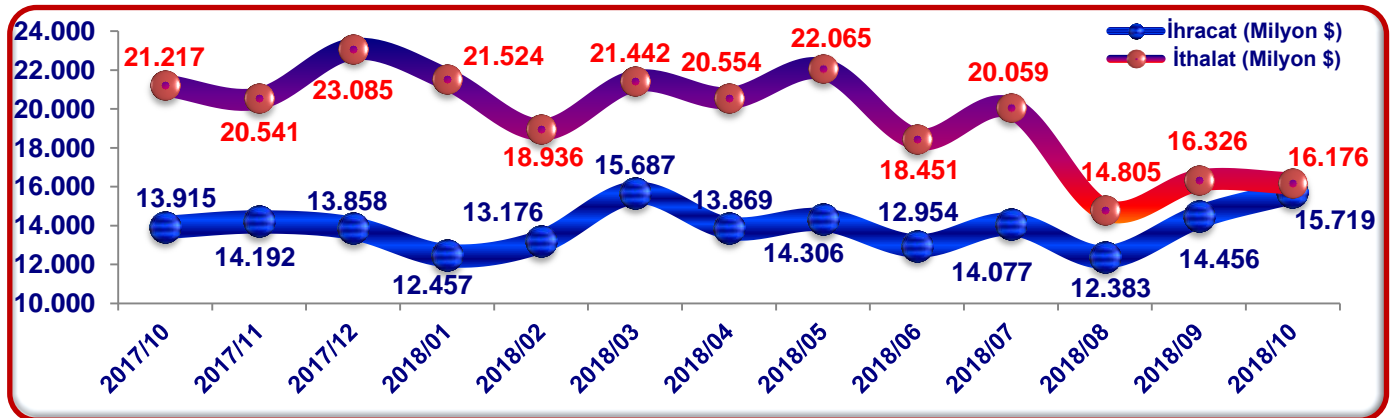
	İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)
	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	
Oca.-Eki. 2017	128.959	10,3	190.168	16,5	140.262	27,5	-61.209	73,4	67,8
Oca.-Eki. 2018	138.700	7,6	190.327	0,1	145.525	3,8	-51.627	-15,7	72,9
Ekim 2017	13.913	8,7	21.217	24,7	15.338	35,3	-7.305	-84,2	65,6
Ekim 2018	15.719	13,0	16.176	-23,8	12.688	-17,3	-456	-93,8	97,2

Kaynak: TÜİK

2018 yılı Ekim ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (2.542 milyon \$) olurken; bu fasılı "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.479 milyon \$); "demir ve çelik" (1.149 milyon \$); "örme giyim eşyası ve aksesuarı" (834 milyon \$) ve "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (809 milyon \$) izledi.

"Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" (3.775 milyon); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.979 milyon \$); "demir ve çelik" (1.323 milyon \$); "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (1.153 milyon \$) ve "plastikler ve mamuller" (923 milyon \$) ile en yüksek ithalat yapılan fasıllar oldu.

2018 yılı Ekim ayında İzmir'in ihracatı 2017 yılı Ekim ayına göre, %8,41 oranında artarak 921 milyon Dolar, ithalatı da %26,9 oranında azalarak 611 milyon Dolar olarak gerçekleşti. 2018 yılı Ekim ayında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2017 yılı Ekim ayına göre, %7,9 oranında artarak 1,60 milyar Dolar, ithalatı da %24,1 oranında azalarak 1,08 milyar Dolar olarak kaydedildi.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU: TÜRKİYE

BÜYÜME	2013	2014	2015	2016	2017	2018/III
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon TL)	1.809.713	2.044.466	2.338.647	2.608.526	3.106.537	1.013.453
Büyüme Oranı (Zincirlenmiş Hacim End. göre) (%)	8,5	5,2	6,1	3,2	7,4	1,6
İmalat Sanayi (Zincirlenmiş Hacim End.) (%)	9,3	6,1	5,9	3,8	9,1	0,6
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2013	2014	2015	2016	2017	Eyl.18
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	25.524	25.933	26.621	27.205	28.189	29.063
İstihdam Oranı (%)	45,9	45,5	46,0	46,3	47,1	47,8
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	2.747	2.853	3.057	3.330	3.454	3.749
İşsizlik Oranı (%)	9,7	9,9	10,3	10,9	10,9	11,4
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	12	12	12,4	13	13,1	13,5
ENFLASYON (%)	2012	2013	2014	2015	2016	Kas.18
Yİ-ÜFE (yıllık)	2,45	6,97	6,36	5,71	9,94	38,54
YD-ÜFE (yıllık)	-1,13	16,15	2,63	10,9	17,73	35,21
TÜFE (yıllık)	6,16	7,4	8,17	8,81	8,53	21,62
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2013	2014	2015	2016	2017	Oca.-Eki. 18
İhracat	151.803	157.610	143.889	142.544	157.020	138.700
İthalat	251.661	242.177	207.234	198.617	233.800	190.327
Dış Ticaret Dengesi	-99.859	-84.567	-63.395	-56.073	-76.780	-51.627
Cari İşlemler Dengesi	-63.621	-43.597	-32.118	-32.615	-47.100	-27.174
TEŞVİKLI YATIRIMLAR	2013	2014	2015	2016	2017	Oca.-May. 18
Teşvikli Yatırımlar (Milyon TL)	94.438	64.468	98.935	98.312	179.316	65.877
Teşvikli Yatırımlar (Belge Adedi)	4.589	3.884	4.508	5.109	7.442	2.921
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER (Adet)	2013	2014	2015	2016	2017	Oca.-Eki. 18
Kurulan Şirket Sayıları	108.930	126.635	114.691	106.447	118.021	102.346
Kapanan Şirket Sayıları	37.273	39.051	32.762	31.928	32.706	26.091
ULUSLARARASI DOĞRUDAN YABANCI SERMAYELİ YATIRIMLAR	2013	2014	2015	2016	2017	Oca.-Nis. 18
Şirket Sayısı (Adet)	3.762	4.678	5.570	5.575	6.137	2.378
Yatırım Tutarı (Milyon \$)	10.523	8.632	12.077	7.534	7.450	1.689
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2015	2016	2017	2018/I	2018/II	2018/III
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-180,3	-205,5	-207,7	-222,6	-214,8	-210,1
BORÇLANMA (Milyar \$)	2014	2015	2016	2017	2018/I	2018/II
Dış Borç Stoku	405,3	399,7	408,7	454,3	466,7	457,0
Kamu	121,3	116,6	123,3	136,4	140,9	139,2
Özel	281,6	281,7	284,6	317,2	325,1	317,2
KREDİLER (Milyar \$)	2015	2016	2017	2018/I	2018/II	2018/III
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcu	214,7	216,7	239,1	245,4	241,1	232,4
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ (Yıllık Ortalama % Değ.) Takv. Etk. Arındırılmış	2013	2014	2015	2016	2017	Eki.18
Toplam Sanayi	3,5	3,5	2,9	1,8	6,3	-5,7
İmalat Sanayi	4,4	3,1	3,3	1,4	6,4	-6,5
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2013	2014	2015	2016	2017	Kas.18
Kapasite Kullanım Oranı	76,7	75,0	76,8	77,4	78,5	74,1
GÜVEN ENDEKSLERİ	2013	2014	2015	2016	2017	Kas.18
Reel Kesim Güven Endeksi	106,6	104,6	103,5	105,2	104,9	92,8
Tüketici Güven Endeksi	76	72,5	66,3	69,5	68,6	59,6
Ekonomi Güven Endeksi	103,9	99,0	96,6	93,9	98,6	73,7
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2013	2014	2015	2016	2017	Eki.18
Sanayi Ciro Endeksi (Yıllık Ortalama Takv. Etk. Arındırılmış)	78,1	90,0	100,0	109,0	141,1	215,9
Elektrik Enerjisi	2013	2014	2015	2016	2017	Oca.-Eyl. 18
Elektrik Enerjisi Üretimi (Mwh)	242.121	251.962	261.783	292.575	272.564	223.291
Elektrik Enerjisi Tüketimi (Mwh)	248.324	257.220	265.724	212.329	225.714	176.410
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2013	2014	2015	2016	2017	Oca.-Kas. 18
Bütçe Dengesi	-18.543	-23.370	-23.525	-29.258	-47.373	-54.544
PROTESTOLU SENET	2013	2014	2015	2016	2017	Oca.-Eki. 18
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.092	1.004	1.000	1.017	940	752
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	7.494	8.221	10.081	12.288	12.686	14.851
KARŞILIKSIZ ÇEK (Bin Adet)	2013	2014	2015	2016	2017	Oca.-Eki. 18
Karşılıksız işlemi yapılan Çek Adedi	748	674	776	778	435	426
Karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen Çek Adedi	301	239	229	232	121	85
BORSA VE DÖVİZ	2013	2014	2015	2016	2017	Kas.18
BIST 100 Endeksi	77.315	76.306	79.901	77.587	100.439	95.416
Euro/\$	1,33	1,33	1,11	1,11	1,13	1,14

Kaynak: TÜİK, TCMB, RİSK MERKEZİ, BUMKO, T.C. EKONOMİ BAKANLIĞI, HAZİNE MÜSTEŞARLIĞI, BORSA İSTANBUL, TOBB, TEİAŞ-EPDK

Araştırma Müdürlüğü

Aralık 2018

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU: İZMİR

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
NÜFUS-GÖÇ									
Nüfus (Bin)	3.606	3.624	3.662	4.061	4.113	4.168	4.223	4.279	-
Nüfusun TR Nüfusu İçindeki Payı (%)	4,9	4,8	4,8	5,3	5,3	5,3	5,3	5,3	-
Nüfus Artış Hızı (%)	20,6	4,1	10,1	13,8	12,7	13,4	13,1	13,2	-
TR Nüfus Artış Hızı (%)	15,9	13,5	12,0	13,7	13,3	13,4	13,5	12,4	-
Net Göç Hızı (%)	2,91	2,26	2,46	3,45	5,6	5,0	5,6	5,8	-
ISO 500 BÜYÜK İÇİNDEKİ ÜYE SAYISI	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	56	55	58	59	59	61	59	62	-
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	1.303	1.410	1.424	1.514	1.504	1.483	1.566	1.611	-
Sanayi İstihdamının Payı (%)	30,4	30,7	31,6	31,8	31,7	32,0	33,0	31,1	-
Kadın İstihdamı (Bin Kişi)	397	422	432	490	466	470	513	524	-
Kadın İstihdamının Oranı (%)	30,5	29,9	30,3	32,4	31,0	28,3	30,7	32,5	-
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	231	243	247	276	243	262	254	263	-
İşsizlik Oranı (%)	15,1	14,7	14,8	15,4	13,9	15,0	14,0	14,0	-
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	16,4	16,2	15,9	17,0	15,0	16,1	15,2	15,1	-
ENFLASYON (%)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/11
TÜFE (yıllık)	7,25	10,15	6,03	7,94	8,54	9,83	8,93	13,1	20,7
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/10
İhracat	6.682	8.072	8.659	9.484	9.624	8.308	8.370	9.256	8.546
İthalat	8.419	10.621	10.577	10.367	9.950	8.846	8.809	9.849	7.913
Diş Ticaret Dengesi	-1.737	-2.550	-1.918	-883	-326	-538	-439	-593	633
İhracatçı Firma Sayısı (Adet)	3.920	4.107	4.269	4.438	4.226	4.529	4.600	4.875	4.795
İhracatın TR İhracatı İçindeki Payı (%)	5,9	6,0	5,7	6,1	6,1	5,8	5,9	5,9	6,2
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/III
Kapasite Kullanım Oranı	62	70	63	60	55	64	63	67	62
PROTESTOLU SENETLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/10
Protesto Edilen Senet Sayısı (Adet)	55.098	31.131	38.952	43.347	43.406	44.232	47.497	45.646	36.775
Protesto Edilen Senetlerin TR İçindeki Payı (%)	4,5	3,4	3,6	4,0	4,3	4,4	4,7	4,9	4,9
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	319	245	367	463	510	571	775	740	756
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/5
Belge Adedi	167	188	209	215	186	208	230	431	166
Yatırım (Milyon TL)	1.890	2.443	9.042	1.655	4.016	3.145	1.810	7.569	2.387
Teşvikli Sabit Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	3,01	4,55	15,66	1,76	6,5	3,1	1,9	4,3	3,6
Bölgesel Yatırımların TR İçindeki Payı (%)	1,9	3,2	2,8	2,2	5,2	4,9	1,9	10,0	3,2
ENERJİ TÜKETİMİ	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/10
Doğalgaz Tük. (Milyon stdm ³)	2.342	2.736	2.704	2.739	2.327	3.214	4.299	4.508	3.392
MALİ / FİNANS	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/11
Bütçe Gelir/Gider	3,99	4,05	4,34	4,36	4,20	4,28	4,2	4,5	4,7
Vergi Gelirlerinin TR İçindeki Payı (%)	10,77	10,86	11,77	11,14	10,54	11,1	11,4	11,8	11,9
Mevduatın Krediyeye Dönüşüm Oranı (%)*	87,9	102,5	110,2	123,9	122,2	120,6	111,5	121,4	114,9
Toplam Mevduatların TR İçindeki Oranı (%)*	5,9	5,8	5,7	5,5	5,2	5,6	5,7	5,7	5,7
Toplam Kredilerin TR İçindeki Oranı (%)*	5,9	6,1	5,9	6,0	5,2	5,2	4,9	5,2	4,9
KAMU YATIRIM TAHSİS PAYI (%)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	1,35	1,67	1,59	2,29	2,62	2,63	2,30	2,9	-
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/10
Kurulan Şirket Sayısı	3.253	3.277	2.112	2.928	3.414	4.027	3.962	4.627	4.254
Kurulan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	6,5	6,1	5,7	6,0	5,9	6,0	6,2	6,3	5,9
Kapanan Şirket Sayısı	860	943	1.094	1.095	991	740	644	832	601
Kapanan Şirketlerin TR İçindeki Payı (%)	7,5	7,2	7,7	7,0	7,1	6,1	5,8	6,2	6,3
YABANCI SERMAYELİ FİRMALAR	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/4
Yabancı Sermayeli Firma Sayısı	1.540	1.682	1.800	1.944	2.100	2.239	2.422	2.568	2.633
Yabancı Serm. Firmaların TR İçindeki Payı (%)	6,0	5,7	5,5	5,3	5,1	4,8	4,6	4,4	4,3
MARKA-PATENT SAYISI	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/11
Marka Tescil Sayısı (Adet)**	1.931	2.146	3.234	4.096	4.366	4.323	5.928	5.398	5.303
Marka Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	6,0	6,0	6,2	6,0	6,0	6,2	7,1	6,9	6,4
Patent Tescil Sayısı (Adet)**	34	31	42	59	55	86	96	77	220
Patent Tescil Sayısının TR İçindeki Payı (%)	5,3	3,7	4,1	4,7	4,2	5,0	5,4	3,9	4,3
TURİZM	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/10
Yabancı Turist Sayısı (Bin Kişi)	1.156	1.370	1.368	1.407	1.294	1.201	672	762	891
Yabancı Turist Sayısının TR İçindeki Payı (%)	4,1	4,4	4,4	4,2	3,6	3,3	2,5	2,4	2,5
TARIMSAL ÜRETİM	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bitkisel Üretim Değeri (Milyon TL)	3.375	3.648	4.100	3.652	5.024	5.940	7.508	7.598	-
Bitkisel Üretim TR İçindeki Payı (%)	4,2	4,1	4,7	3,9	5,1	5,0	6,4	5,7	-
İŞ KAZALARI	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/6
İş Kazasında Ölenlerin TR İçindeki Payı (%)	5,4	7,5	5,6	6,0	2,6	5,1	3,7	4,7	2,9
MOTORLU KARA TAŞITLARI	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018/10
Motorlu Kara Taşıtlarının TR İçindeki Payı (%)	6,4	6,3	6,2	6,1	6,1	6,0	6,0	6,0	6,1

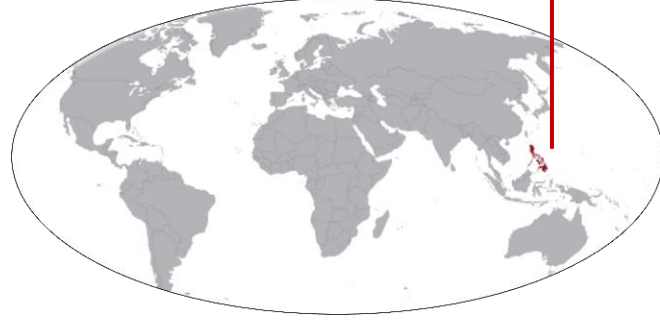
Kaynak: TÜİK, TCMB, RİSK MERKEZİ, BUMKO, T.C. EKONOMİ BAKANLIĞI, TOBB, TPMK, T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI, İSO

ÜLKE İNCELEMELERİ XXXVI: FİLİPİNLER CUMHURİYETİ

Ekonomik Yapı

Güney-Doğu Asya Bölgesi'nin gelişmekte olan ekonomileri arasında yer alan Filipinler, son yıllarda yakaladığı yüksek büyüme hızıyla dikkat çekmektedir. Ekonomisi ağırlıklı olarak tarım ve hizmetler sektörüne dayanan ülkede 1950'li yıllarla birlikte sanayileşme atağına da geçilmiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ABD başta olmak üzere pek çok büyük ülkedeki çok uluslu şirketlerin, Filipinler'e yatırım gerçekleştirmesi, ülkede sanayi ve ticaret sektörlerinin canlanmasını sağlamıştır.

Nüfusun büyük çoğunluğunun kırsal alanda yaşadığı ve tarımsal hasılanın ekonomide önemli bir yer edindiği Filipinler'de; pirinç, hindistan cevizi, muz, mısır, patates ve ananas tarım ürünlerinin başını çekmektedir. Büyük firmalar tarafından üretilen tarım ürünlerinin büyük bir çoğunluğu ihraç edilmektedir. Bununla birlikte, Filipinler'in bir ada ülkesi olması balıkçılığın da gelişmesini sağlamıştır.

Ülkedeki imalatı asıl besleyen sektör ise sanayidir. 50'li ve 60'lı yıllar boyunca yabancı yatırım atağıyla birlikte, ulusal açıdan da ithal ikameci ve sanayiye koruyucu politikaların benimsenmiş olması, sektörün gelişmesinin temel sebebidir. Alt sektörler bazında; elektrik ve elektronik, motorlu taşıtlar, tekstil, ağaç, mobilya, kağıt ve gübre sanayi dikkat çekmektedir.

Ülkenin coğrafi yapısı itibariyle, binlerce küçük adadan oluşması, altyapı ve ulaşım olanaklarının yeterince gelişmemesine sebep olmuştur. Son zamanlarda altyapı sektörü başta olmak üzere ülkenin pek çok alanda reform atağına girişmiş olması, ülkenin yatırımcılar ve ihracatçılar açısından önemli bir cazibe merkezi haline gelmesini sağlamıştır.

Asıl doğal zenginlik ise, yeraltı kaynaklarından ve madenlerden gelmektedir. Dünyanın en fazla maden kaynaklarına sahip ülkeleri arasında bulunan Filipinler; bakır, altın ve krom rezervleri açısından da dünyada ilk sıralarda yer almaktadır. Gümüş, nikel, kömür, alçıtaşı, sülfür ve çeşitli mineral yatakları da zenginlik arz etmektedir. Ancak, yine coğrafi koşulların elverişsizliği madenlerin büyük ölçüde çıkarılamamasına sebep olmaktadır.

Enerji üretiminde elektrik sektöründe bir yoğunlaşma görülmektedir. Elektrik üretimini ise jeotermal enerji, hidroelektrik ve kömür üretimi izlemektedir.

Filipinler'de yakalanan sanayileşme ve yatırım atağı, dış ticaret yapısını da değiştirmiştir. Günümüzde temel ihracat ürünleri, "elektrik ve elektronik ürünler, yarı iletken parçalar, makina ve aksamı ile tekstil ürünlerinden" oluşmaktadır. Elektronik sektörünün ve ihracatının güçlenmesi gerekçesiyle, Filipinler'in yakın gelecekte ekonomik açıdan parlak bir dönem geçireceği öngörülmektedir. Temel ithalat ürünleri ise, "petrol ürünleri, mineral yakıtlar ve yağlar, motorlu kara taşıtları ve demir-çelik ürünleri" şeklindedir.

Filipinler'in Asya'nın merkezine konumlanmış ve özellikle deniz taşımacılığı açısından gelişmiş olması, yabancı yatırımlar açısından tercih edilir bir lokasyon olmasını sağlamıştır. Genç, eğitilmiş ve yabancı dil bilgisi iyi durumda olan nüfus, ülkede yatırım yapmayı cazip kılan diğer detaylardır. Ancak, buna rağmen yatırımlar istenilen düzeyde değildir ve geliştirilmesi hedeflenen alanlardan biridir. İş Yapma Kolaylığı Endeksi'nde 124./190 sırada yer alan ülkede; imalat sanayi, gayrimenkul, turizm, inşaat ve altyapı sektörleri, yatırımcı tercihleri açısından ilk sıralardadır. 2018 yılında gerçekleştirilen farklı uluslararası değerlendirmelerde, dünyada en iyi yatırım yapılabilir ülkeler sıralamasında Filipinler'in ilk sırada yer alması, önemli bir başarı olarak dikkat çekmektedir.

ÜLKE İNCELEMELERİ XXXVI: FİLİPİNLER CUMHURİYETİ

Türkiye- Filipinler İlişkileri

İki ülke arasındaki diplomatik ve siyasi ilişkilerin tesisine, ikinci dünya savaşı sonrası 1949 yılında başlanmıştır. **İlişkiler 2000’li yıllarla birlikte ivme kazanmaya başlamış, özellikle 2010 yılından sonra karşılıklı ziyaretlerde artış kaydedilmiştir.** Söz konusu ziyaretler kapsamında, **farklı alanlarda pek çok işbirliği anlaşmasına da imza atılmıştır.** THY tarafından **Filipinler’e yönelik 2015’te başlatılan doğrudan seferlerle, vatandaş düzeyinde karşılıklı tanınırlıkta ve turistik gezilerde artış gözlenmektedir.**

Türkiye İhracatçılar Meclisi tarafından yakın zamanda gerçekleştirilen toplantıda **Filipinler’in ihracat açısından ciddi bir atıl potansiyel taşıdığı ve Türk yatırımcılar tarafından daha fazla değerlendirilmesi gerektiği** vurgulanmıştır. Türkiye’nin Filipinler’e gerçekleştirdiği ihracatta temel ürünler; **“buğday unu ve gıda ürünleri, tütün ürünleri, ilaçlar ve tıbbi ürünler”** şeklindedir. Türkiye’nin Filipinler’den gerçekleştirdiği ithalatta ise **“hindistan cevizi, elektronik makinalar, entegre devreler ve elektronik ürünler”** dikkat çekmektedir.

Yatırım teşvikleri açısından **vergi muafiyetleri, istihdam ve arazi destekleri** dikkat çekerken; **öncelikli sektörler ise imalat sanayi, tarımsal gıda, sağlık hizmetleri, turizm, enerji, altyapı ve lojistik** şeklindedir. Yatırımlarla ilgili her türlü prosedür ve yardımcı bilgi, **Resmi Yatırım Kurulu’ndan** edinilmektedir. (<http://boi.gov.ph/>)

FİLİPİNLER ÜLKE PROFİLİ (2017)

Nüfus (Milyon Kişi)	104,9
Nüfus Artış Hızı (%)	1,5
GSYİH (Milyar Dolar)	314
GSYİH (%)	6,7
Kişi Başı GSYİH (Dolar)	2.990
Enflasyon Oranı (%)	2,9
İşsizlik Oranı (%)	5,8
İhracat (Milyar Dolar)	68,7
İhracatta ilk 5 Ülke	Çin, ABD, İsviçre, G. Kore, Hindistan
Temel İhracat Ürünleri	Elektronik ürünler, Makine ve aksesuarları, Gıda ürünleri, Motorlu taşıtlar
İthalat (Milyar Dolar)	101,9
İthalatta ilk 5 Ülke	Çin, Japonya, G. Kore, ABD, Tayland
Temel İthalat Ürünleri	Elektrikli makineler, Mineral yakıtlar, Motorlu taşıtlar, Plastik ürünleri
Cari Denge (%; GSYİH)	-0,8
İmalat Sanayi (%; GSYİH)	19,0
Tarım (%; GSYİH)	9,4
Sanayi (%; GSYİH)	30,8
Hizmetler (%; GSYİH)	59,8

Kaynak: IMF, Dünya Bankası

FİLİPİNLER KÜRESEL DIŞ TİCARET PROFİLİ (2017)

İHRACAT ÜRÜNLERİ	(Milyar \$)	İTHALAT ÜRÜNLERİ	(Milyar \$)
Elektrikli makina ve cihazlar	32,6	Elektrikli makina ve cihazlar	23,1
Nükleer reaktörler, kazanlar, makinalar	9,2	Nükleer reaktörler, kazanlar, makinalar	13,5
Optik alet ve cihazlar	2,5	Mineral yakıtlar ve yağlar	11,4
Bakır ve bakırdan eşya	2,1	Motorlu kara taşıtları	8,8
Yenilen meyvalar	1,8	Demir ve çelik	3,9
Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar	1,7	Plastikler ve mamulleri	3,3
Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar	1,6	Metal cevherleri, cüruf ve kül	2,2
Ağaç ve ahşap eşya; odun kömürü	1,4	Hava ve uzay taşıtları	1,9
Kıymetli ve yarı kıymetli taşlar	1,4	Optik alet ve cihazlar	1,9
Motorlu kara taşıtları	1,2	Hububat	1,8

Kaynak: Trademap (İlk 10 ürünü yansıtmaktadır.)

TÜRKİYE – FİLİPİNLER TİCARET PROFİLİ (2017)

Fasıl Adı	Türkiye'nin Filipinler'e İhracatı (Milyon \$)	Fasıl Adı	Türkiye'nin Filipinler'den İthalatı (Milyon \$)
Özel amaçlı makineler	22,6	Elektronik valf ve elektron tüpleri	31,4
Öğütülmüş tahıl ürünleri, nişasta, nişastalı ürünler ve hazır hayvan yemleri	17,8	Büro, muhasebe ve bilgi işleme makinaları	28,8
Tütün ürünleri	14,5	Bitkisel ürünler; bostan, meyve ve sebze	16,9
Motorlu kara taşıtları ve motorları	13,8	Yayım	7,2
Optik alet ve fotoğrafçılık teçhizatı	8,4	Elektrik motoru, jeneratör, trasformatörler	5,2
GENEL TOPLAM	132,9	GENEL TOPLAM	145,8

Kaynak: TÜİK